

Borůvka, Otakar: About Otakar Borůvka

Vítězslav Novák; Bedřich Půža
Otakar Borůvka [95. narozeniny]

Univerzitní noviny, 4/1994, Masarykova univerzita, s. 16

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/500324>

Terms of use:

© Masarykova univerzita, 1994

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

v případě odhalení jejího zdroje i zajímavý a poučný vhled do systému tvůrčí vědecké práce. Pátrali jsme po tomto zdroji a zde je možná odpověď: Doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., v současné době restituuje sice malý, ale velmi útlý (gemütlich) hotel na náměstí rodného Uherského Hradiště. A každodenní pohled z fakultní pracovny na mohutný hotel Continental s nesrovnatelně větším počtem lůžek jej patrně podnítl k úvahám o způsobech zvýšení ubytovací kapacity v jeho malém hotelu. Ediční rada přeje doc. Fuchsovi, aby ho aktuální restituční starosti inspirovaly i nadále a neodvedly jej od včasného dokončení a odevzdání rukopisu svazku *Konečno a nekonečno v matematice*; a také aby byl v podnikání stejně úspěšný jako ve své dosavadní vědecké práci, aby prosperoval a mohl sponzorovat nejen vydání svého vlastního svazku, ale i některé svazky méně dobře situovaných autorů Edice Heureka.

Aktuality z akademického života

Otakar Borůvka

Vítězslav Novák - Bedřich Půža

Dne 10. května 1994 oslaví, a to v plné duševní svěžesti, své neuvěřitelné **devadesáté páté narozeniny**, akademik Otakar Borůvka, emeritní profesor Masarykovy univerzity.

Otakar Borůvka (na fotografii z roku 1982). Foto: Jan Franců.

Narodil se v Uherském Ostrohu, vysokoškolská studia zahájil na České vysoké škole technické v Brně a pod vlivem svého tehdejšího učitele matematiky profesora Matyáše Lercha, který rozpoznal Borůvkovo mimořádné nadání pro matematiku, přestoupil v roce 1919 na právě založenou Přírodovědeckou fakultu Masarykovy univerzity. Stal se tak jedním z vůbec prvních studentů Masarykovy univerzity a od té doby - téměř symbolicky - slaví společně s univerzitou svá kulatá výročí. Absolvoval v roce 1922 a pak po dobu téměř padesáti let na Masarykově univerzitě působil; nejdříve jako asistent, v roce 1928 se habilituje, v roce 1934 je jmenován mimořádným a v roce 1946 s účinností od roku 1940 řádným profesorem. Odmítl lukrativní návrhy profesorských míst na zahraničních univerzitách, neboť chtěl svoje mimořádné schopnosti věnovat své *Almae Matri*. V roce 1953 byl zvolen členem korespondentem a v roce 1965 řádným členem ČSAV. Z univerzity odešel v roce 1969 pod tlakem nastupující normalizace do Matematického ústavu ČSAV, s nímž aktivně spolupracuje dodnes.

Rozsáhlé vědecké dílo akademika Borůvky, obsažené v 84 původních vědeckých pracích a 5 monografiích, jež byly přeloženy do světových jazyků, zahrnuje tři oblasti matematiky: **diferenciální geometrii, algebru a teorii diferenciálních rovnic**. Ke každé z těchto oblastí nejen přispěl významnými

výsledky, ale i založil vědecké školy, které našly na Masarykově univerzitě pokračování v díle jeho žáků a žáků jeho žáků. Za mimořádný a světově významný je označován i jeho přístup k řešení problému minimalizace elektrovodné sítě (publikováno v roce 1926) a to metodami **teorie grafů**, která v té době ještě neexistovala. K rozvoji matematiky v poválečném Slovensku přispěl desetiletým bezplatným působením na Univerzitě Komenského v Bratislavě a to nad rámec svých povinností v Brně. Většina dnešních matematiků působících na Moravě a Slovensku se k akademiku Borůvkovi hlásí jako ke svému učiteli a vzoru.

Jako vědec světového jména udržoval akademik Borůvka kontakty s mnoha předními matematickými pracovišti a s mnoha předními světovými matematiky. Během svého života přednášel jako host na prakticky všech významnějších evropských univerzitách. Je samozřejmé, že jeho vynikající vědecké výsledky mu přinesly i četná národní i mezinárodní ocenění; jmenujme například medaile univerzit v Bruselu, Liège, Krakově, Masarykovy univerzity, Univerzity Palackého, Eulerovu medaili Německé akademie věd, Eulerovu medaili Akademie věd SSSR, Bolzanovu medaili ČSAV nebo čestný doktorát Univerzity Komenského.

Jméno akademika Borůvky je ozdobou Masarykovy univerzity, osobnost jeho formátu by byla poctou pro kteroukoliv světovou univerzitu. **Masarykova univerzita prof. Otakaru Borůvkovi při příležitosti 95. narozenin udělila čestnou vědeckou hodnost doktora věd** a byl navržen na udělení čestného občanství města Brna.

Beánie

Zeno Čížmár

Příští rok tomu bude 100 let, co Akademický ústřední výbor národopisný zorganizoval v Praze při příležitosti Národopisné výstavy československé teatrální představení středověké studentské slavnosti tzv. *depositio* (skládání), známější pod názvem *beánie*.

Byl to obřad, jenž každoročně, většinou v měsíci srpnu, uváděl ještě nezapsané studenty - nováčky tzv. *beány* (prý od bečení jako hloupé ovce nebo kozy) do akademického světa univerzity.

Nejprve děkan fakulty ve verších vypsál pozvání na tento iniciační akt, které se rozesílalo na nižší městské školy a přibíje-

lo na kolejní vrata.

Beánie byly iniciačním obřadem újmy. Studenti vsazovali beány na dřevěného osla s kolečky a vozili je po dvoře univerzity za přítomnosti profesorů, čehož žádný adept studia nebyl ušetřen. Kromě toho jim byla zakuklena hlava a nasazeny rohy bláznů jako výraz dosavadního nevzdělaného života, přirovnávaného k žití sprostého kozla. Starší kolegové - studenti potírali beánům obličej červitými plícemi zvířat a jinými nečistotami, mazali je vodou a smrdutými vodami. Na znamení jejich budoucího postavení jim sráželi přidělané kukly s rohy a česali je velkým hřebem. Obřady byly dosti kruté, jak svědčí i zprávy o tom, že beáni byli nešetřně týráni